



DARBININKAS



Kaip grota, taip ir patyris...
Washington

"DARBININKO" KAINA:
tris kartus savaitėje... \$3.00
vieną sykį savaitėje... \$1.50
Bostono apšvietimo... \$4.00
Ukrainoje metams... \$4.25
Vienas numeris... 5c.

VOL. 3 Metai 3

Tel. 620 86, Boston

Organas Am. Lietuvių Rymo-katalikų šv. Jozapo Darbininkų Sąjungos

No. 7 339

Entered as second-class matter September 22 1915 at the post office at Boston, Mass., under the Act of March 3, 1879.

242 W. BROADWAY, 80. BOSTON, MASS. SAUSIO (JA NUARY) 17, 1918.

Ukraina – tvarkos kampelis iširusioj Rusijoje.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Jan. 16, 1918 as required by the act of October 6, 1917.

PASKOLINO PINIGŲ UKRAINAI

Londonas. — Francija paskolino Ukrainai 2,000,000 rublių auksu. Taip skelbiama iš Odesos. Francijos pinigų spaudė atsprendė daugybę Ukrainos popierinių pinigų.

Prie tos žinios pridėjama, jog gen. Vinnichenko, prez. Ukrainos sekretariato, Radoj (parlamente) paskelbė, jog Suvienytos Valstijos, Francija, Anglija, Belgija ir Rumunija labai indomauja suorganizuoti Ukrainos respubliką. Jis pasakė, jog Ukraina esanti, kaip kampelis tvarkos ir konstitucionalio surėdymo.

Korespondentas laikraščio Times sako, jog rumunai labai intūs prieš rusus. Rumunai jaučia tris sykius rusų apgultais — pirmu sykiu caro valdžios, antru sykiu laikinosios valdžios ir labiausia būriausis apgauti bolševikų valdžios.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Jan. 16, 1918 as required by the act of October 6, 1917.

TAIKOS DERYBOS PERTRAUKTOS.

Pagal telegramą iš Petrogrado konferencija Lietuviškoj Brastoj tapo pertraukta, bet taip-gi yra užsiminta, jog ji gali būti atnaujinta Varšavoje.

UKRAINOS DELEGATAI NUŽIŪRĖTINI

Yra labai galimas daiktas, jog bolševikų valdžios atstovai laiko nuo laiko gali del naminių politiškių tikslų pertraukti derybas, bet Ukrainos delegatai ir teutonai kartais ramiai gali susitaikinti. Jei tas daleidimas galų gale įvyktų, tai Petrogrado valdžia padarytų taiką ir-gi.

Bus ten kaip nebus, bet Anglijos ambasadoriaus Buchanan, buvusio Petrograde, pasakymas, kad Rusijos kariuomenė pasibaigė išrodo — teisinga, nes jis per keletą metų yra išbūvęs Rusijoje ir yra apsiapinęs su Rusijos padėjimu.

Svarbiausias Rusijos dalykas išrodo vaizbos klausimas po karės. Prieš karę 1913 metais Rusijos importas iš Vokietijos buvo už 642,000,000 rublų, iš Anglijos už 170,000,000, iš Suvienytų Valstijų už 74,000,000, iš Francijos už \$56,000,000, iš Austrijos už \$34,000,000.

Tais pat metais Rusija eksportavo į Vokietiją už 452,000,000 ir Anglija 267,000,000, į Holandiją 177,000,000, į Franciją 100,000,000, į Šv. Valstijas 14,000,000.

Todėl pagauti Rusijos visą prekybą būtų geras grobis, bet dar prisidės reikalingi nusidėjęsios del karės geležinkelio ir tt. ir tt. Tai-gi po jos prekyba bus dar labiau pagelauinama iš atžvilgio į im-

portą. O jos eksportas labiausia susideda iš javų, žaliavų, medų, kiaušinių (1913 metais jų daiktų išgabeno už \$50,000,000) bus dar labiau pagelaujamas.

Jei Vokietijai pasisektų dabar surišti ją sutartimi, tai galime daleisti, jog tokia sutartis talpins paragrafus, kurie žiokiuo ar tokio būdu užtikrins vokiečiams tos prekybos monopoliją. O tas žinoma nėra pagelaujama Anglijai, o ypač Francijai.

Dabar svarbiausias taktininkų dalykas susisėsimuose su Rusija, arba senosios Rusijos skeveldais, nedaleisti, kad tas įvyktų.

Tuo tarpu rusų laivyno jurininkai smaugia savo oficerius. Juodųjų jurių nuste Sebastopolje, kaip pranešama paskerdė 62 oficerius.

VAKARINIAME FRONTE RAMU.

Dabar vakariniame fronte ramu. Pranešama iš francūzų ir anglų frontų apie mažus antpuolius. Per pereiną savaitę anglai nuostolių turėjo 24,979, iš kurių užmušta \$5,276.

Atėjo žinių, būk serejoj vokiečių kancierių turėjo atsakyti prakalbai Lloyd George'o, kuris apreiškė taikos išlygas.

Jau ankščiau buvo nurodama, jog Anglijos armijoj trūksta karių. Dabar tas patvirtinta parlamente. Sir Auckland Geddes, Valstybinės tarnystos ministeris apreiškė, jog Anglijos armijai tuoj reikia 450,000 vyrų.

Ministeris toliau pasakė, jog gal reikės reikalingus vyrus paimti iš civilių gyventojų per šiuos metus, bet militaris amžius nebus keičiamas, nei-gi priverstinis kariavimas Amerijoje bus įvestas.

Atėmimas tiek vyrų iš civilių Anglijos gyventojų būtų pragaistingas išdirbystei. Tulas laikas atgal laikraštis London Economist skelbė, jog Anglijai negali imti virš 3,000,000 vyrų armijon, jei nori, kad pramonė, prekyba, ūkiai, geležinkeliai, laivų statymas ir tt. eiti ant tiek, ant kiek reikalauja karė.

Jei paimtą bus 450,000 vyrų, tai tuomet bus ant pusant milijono daugiau, negu 3,000,000, kaip maximum del pašmimo. Todėl jau dabar nėra tiek, kiek reikia išdirbystei pagal aną laikraštį.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Jan. 16, 1918 as required by the act of October 6, 1917.

REGISTRUOS, KAP TIK SULAUKS 21.

Washington. — Šv. Valstijų valdžia nutarė registruoti jaunus vyrus tuoj, kaip tik jie sulauks 21 metų amžiaus, kad jais vis papildžius armijos eiles. Buvo nutarta toliau neimti virš 31 metų amžiaus.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Jan. 16, 1918 as required by the act of October 6, 1917.

BOLŠEVIKAI SUARESTAVO RUMUNIJOS ATS-TOVUS.

Petrograd. — Bolševikų valdžia suarestavo visus narius Rumunijos ambasados. Tas sukrešė didelį triukšmą diplomatinioje ratelijoje. Rusų kareiviai apleidinėja Rumunijos frontą tokiomis daugybeimis, jog užėmė visus traukinius. 60,000 praėjo serejoj prų viena stotį. Eina sau pametę šaudykles ir visus kitus daiktus.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Jan. 16, 1918 as required by the act of October 6, 1917.

PLAUCIŲ UŽDEGIMAI ARMIJOS.

Washington. — Per pastarąją savaitę, pasibaigusią sausio 11 Šv. V. armijose pneumonija mirumų buvo 149. Nuo kitokių priežasčių mirė 225.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Jan. 16, 1918 as required by the act of October 6, 1917.

SUARESTAVO BUVUSI PREMIERA.

Paryžius, sausio 15. — Vakar tapo suareštuotas buvusis Francijos premieras Caillaux, tas padaryta labiausia delto, kad Šv. Valstijų valstybinis sekretorius Lansing iš Washingtono kablegramavo, pranešdamas, jog Caillaux 1915 susisėsinėjo su Berline užsienio reikalų ministerija.

Sekretorius Lansing kablegramoj apreiškė, jog Amerikos ambasadorius Buenos Aires seise, jog Caillaux, laik savo atsilankymo Argentinoj 1915, susisėsinėjo su Berline užsienio ofisu per vokiečių ambasadorių von Luxburgą su tikslu įvykinti taiką su Vokietija bile kokiomis išlygomis, idant būtų galima pradėti biiznius.

CARIENE NASLĖ PAMISUS.

Vokietijos laikraščiai skelbia, jog ex-caro motina be vilnietis atsitaismo pabludo. Dabar esanti Tobolsko sanatorijoje.

PRIEŠ MODERNISKUS SOKIUS.

Iš Vatikano išleista kardinolo de Lai pasirašytas dekretas uždraudžiantis katalikams moderniskus sokius. Yra tai prieš tango, maxixe ir kitokius.

NELAIMĖ BARCELONOJ.

Ispanijos mieste Barcelonoj žmonės nerimauja del nustatymo kainų maisto. Prie miesto salės buvo susirinkę didžios minios moterų ir sulipę ant trepų. Trepų balustrata buvo perlaužta ir šimtai moterų krito nuo trepų. 35 buvo sumankytos.

Vokietijos militaristai tvirtėja.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Jan. 16, 1918 as required by the act of October 6, 1917.

LAUKIAMA PERMAINŲ VOKIETIJOS.

Amsterdam. — Iš didelio susikirtimo tarpe militaristų ir liberalų gali kilti stambios permainos Vokietijos valdžioj.

Pan-germanistai stengiasi įveikti pažangėnuosius, kurie tebeikalauna taikos ant principo be užgrobimų, be kontribucijų ir tasai susikirtimas eina prie galo.

Dabar kada kaizeris stojo junkerių (pangermanistų pušėn), tai jau daroma spėjimai, kad kancelierius grafas von Hertling ir Dr. von Kuehlman, užsienio reikalų ministeris turės pasitraukti.

Būk socialistų organas Vorwaerts jau paskelbė, jog dabar grėšiau, negu bile kada pirmiau įvyks karinė diktatura su von Hindenburgu priešakyje.

GAUS VIETA BERNSTORFF.

Berlino Deutsche Tageszeitung skelbia, jog grafas von Bernstorff, buvęs vokiečių ambasadorius Amerike, laikas svarbias konferencijas su kaizeriu, sosto įpėdiniu ir buvusiu kancelieriu von Buelowu. Bernstorff gausią vietą valdžioj, jei įvyks permainos su militario režimo sutvirtinimu.

Von Rosen, vokiečių ambasadorius Holandijoje, pašauktas Berlinan tartis apie susitaikinimą su Rusija ir apie galimumą abelos taikos 1918 metais.

Kadangi per šias augščiausias tarybas kilo nauji sumanymai, tai kancelieriaus prakalba Reichstago vyriausiam komitetui tapo atidėta.

Augščiausioji taryba, kaip spėjama pakrypo prie prijungimo žemių ir nutarė aštriai veikti prieš socialistus ir kitus, kurie šneka apie taiką su nuolaidomis. Taip-gi eina gandas, jog vokiečių projektuojama padaryti milžinišką ofensyvą vakaruose.

Dabar vokiečių laikraščiai drąsinami valdžios palaikyti pan-germanistų reikalavimus ir "stiprią taiką" su prijungimu daug žemės ir su didele kontribucija Vokietijai.

MOBILIZUOS DARBININKUS LAIVAMS STATYTI.

Laivų statymo komiteto pirmsėdis E. N. Hurley turėjo konferenciją su prez. Wilsonu ir nutarė mobilizuoti darbininkus laivų dirbtuvoms. Bus mobilizuojama 250,000 darbininkų. Jų bus ieškoma automobilių, pianų, vagonų ir kitose dirbtuvėse, kur yra gerų meistrų. Jie bus paliuosuoti nuo kariuomenės.

New Haven, Conn. — Ellis Smith, 60 metų amžiaus panelė, gyvenusi viena, rasta negyva kambarėje. Pasirodė, jog sušalo.

PADEGINĖJA JAVUS.

Argentinoj dabar bręsta jėgos ir netrukus prasidės pjiutis. Bet prasidėjo baisūs javų gaisrai. Yra nužiūrėjimas, jog tai padegimai. Javų gaisrai eina įvairiose Argentinos provincijose.

SMULKIOS ŽINIOS.

Suvenytų Valstijų laivynas apginklavo 1,100 laivų nuo Amerikos įstojimo karėn.

Dedham, Mass. Krubel buvo nubautas ant \$5 už pardavinėjimą anglių pamažintu saiku.

No. Dokotoj panaikinta mokymas vokiškos kalbos.

Bavarijoj uždaryta krematorijos del anglių stokos.

Kaizeris išleido įsakymą, kad jo gimimo diena, kuri pripuola 27 sausio, būtų praleista ramiai.

VI. Baranovskienė, tik ką atvykusi iš Rusijos į San Francisco, sako, jog Kerenski išsisi Finlandijoje ir jog jis vėl bus pirmu žmogumi Rusijoje.

MILJONIERIŲ SKAIČIUS DIDINAS.

Milijonierių cenzo niekas nedaro. Tikriausias jų skaičius sužinomas iš takso ofiso. Pagal to ofiso paskelbimų 1915 metais milijonierių buvo Šv. Valstijose 14,771. Gi 1916 m. jų buvo jau 22,696. Reikia jų skaičius pasididino ant 7,925. Kadangi tūli milijonieriai slepia savo turtus, kad išsisuktų nuo takso, tai galima spėti, jog milijonierių yra daugiau, negu minėtas skaičius.

Yra 10 asmenų, turinčių po \$125,000,000, 4 turi po \$100,000,000. Pirmieji pelno turi per metus po penkis milijonus, o antrieji po keturis.

Denverio miestas, pamėgdijodamas europinius miestus, ketina ganyti savo parkuose avis. Paties miesto parkuose išsiganytų 3,000 avių. Aproxuota, jog jei visi didesnieji miestai tą pat darytų, tai išganytų apie 150,000 avių kas vasara.

BOMBARDAVO ANGLIJĄ.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Jan. 16, 1918 as required by the act of October 6, 1917.

BOMBARDAVO ANGLIJOS MIESTĄ.

London, sausio 15. — Yarmouth buvo bombarduotas nuo jūrės. Taip paskelbė naminės apsaugos direktorius French.

20 bombų krito uostan. 3 užmušta, 10 sužeista.

French sako, jog blėdisne didelė tepadaryta.

Žvaigždė bomba iš pradžių.

Vokiečiai bombardavo su dideliu išrokavimu. Pirmoji bomba buvo žvaigždė, kuri iš angsto nušvietė apatįj miestą. Tuomet trenkė priešininko bombos miestan.

Sandymas buvo labai greitas. Bombos lėkė per patį miestą ir daug kaminių ir stogų nuvertė.

REIKĖSIA ŠVESTI PANEDĖLYJE.

New Yorko Union League klube turėjo susirinkimą New Yorko ir Naujosios Anglijos kuro administratoriai. Tareši apie anglių stoką. Kilo sumanymas paprašyti prez. Wilsoną paskelbti panedėlį kaip šventę — legal holiday — tose vietose, kur anglių pritrūko. Tas labiausia atsineša prie New Yorko ir Naujosios Anglijos. Tas testis per kokias 8 ar 10 savaičių. Tuomet visi bankai, ofisai, krautuvės, dirbtuvės būtų uždarytos ir susitaupytų anglių. Sako, jog jei vyriausysis kuro administratorius Garfield tam pritars, tai prez. Wilson paskelbs švesti panedėlį.

W. S. S. WAR SAVINGS STAMPS ISSUED BY THE UNITED STATES GOVERNMENT

JIS DABAR JO REIKALAUJA, JUMS BUS REIKALINGAS PO KAREI.

Pirk Karės Taupymo Markes, Suvenytų Valstijų Valstybinė Paranka nešą 4-tą sudėtinį nušimtį kas bertainis. Galima pradėti taupymą su dvidešimt penkais centais. Perkant Suvenytų Valstijų Taupymo Markes.

Jums paaiškins apie tai jūsų krasos užveizda, bankierius, laikraštinkas ir kiti agentai. Klauskite jų.

Tas yra jūsų pareiga! Tas išgelbės gyvastį! Tas padės laimėti šitą karę!

Jų galima gauti ir "Darb." Administracijoje

TRUMPESNĖS ŽINIOS.

Washington, D. C. — Sudegė valdiškas sandėlis, kur buvo amunicijos, maisto, drabužių ir šiaip karinių reikmenų. Nuostolių už \$200,000.

Biddeford, Me. — Saco upėj sudegė nedidelis laivas anglių priliudodotas.

Houston, Tex. — Traukinis nusprudo nuo rėlių ir apie 20 žmonių užmušta, o 9 sužeista.

Rotterdam. — Vokiečiai išradė baisesnį gazą, negu ligšiol turėjė. Ji vartosis ypač prieš amerikonus.

Už trijų savaičių Londone bus įvesta maisto kortelės.

Chicago, Ill. — Milžiniškos skerdyklos užsidarė tulam laikui del anglių stokos. Šimtai galvijų ir kiaulių sušalo traunkinuose, kurie gabeno tuos gyvulius į skerdyklas.

Kanados traukinių bėginėjimas del pugu visai buvo sutrukdymas.

Reikalingas vargoninkas, pažįstas savo amatą ir netingias darbuoties ir visumenės dirvoje. Plati dirva asmeniškų gabumų ir choro išlavimo padarymu. Atsakantis atlyginimas. Kreiptis:

REV. A. DAUGIS, 22 Chapel st., Norwood, Mass.

TAUPYK IR SKOLINK DĖDEI SAMUI TAUPINI.

Pinigus pasiūnciu į Lietuvą ir Vokietiją.

Per mano tarpininkystę galėsite prigelbėti Badu mirštantiesiems jūsų broliams Lietuvoje ir tremtiniams Vokietijoje. PINIGUS PASIUNCIU Į RUSIJĄ ir siuntėjams pristatau Sbergatelnos kasos knygetes ir parašus adresatų greitai laiku.

Pinigus Rusijos pirkite PAS MANE

NES TIKTAI AŠ PARDUODU PAGAL ŽEMIAUSĮ DIENOS KURSĄ.

Tel. Rich. 340.

Bankierius Juozas Kowaliauskas

111 Salem Street, Boston, Mass.

Prašome visų prisidėti prie suradimo 5000 naujų skaitytojų "Darbininkui"

DARBININKAS

Mūsų 30. Boston'o uždaviniai, ketvirtas ir subatominis.
Laidžia Am. Lietuvių Rymo Katalikų Sv. Juozapo
Darbininkų Sąjunga.

Prenumeratės kaina:
Metams tris kartus savaitėje.....\$3.00
Bostone ir apilinkėje metams.....\$4.00
Ukrainijoje metams.....\$4.25

Subscription Rates:
Yearly.....\$3.00
Boston and suburbs.....\$4.00
6 months.....\$1.50
Foreign countries yearly.....\$4.25
"DARBININKAS"

(The Worker)

The Lithuanian tri-weekly paper.

Published every Tuesday, Thursday, and Saturday by St.
Joseph's Lithuanian R.C. Association of Labor.
"DARBININKAS"

242 W. Broadway, South Boston, Mass.

IMTYNĖS SU LENKAIS ASTREJA.

Lietuvių imtynės su lenkais
eina karštyn. Jie visuomet ju-
driai veikia, o dabar dar labiau
ir dar grobiškiau kimba už
Lietuvos. Medžioja pritarę
tarpe žymesnių Amerikos pu-
bliščių ir kaip jau buvo pa-
žymėta garsusis Amerikos lai-
kraštininkas Frank H. Si-
monds varo bauriųjų mums po-
litiką—kerčia mus prie lenkų
ir net lietuvius priskaito prie
slavų.

Mes iš visų sielos spēkų kra-
tomės ir purtomės nuo vieny-
bės su lenkais. Jei ne visiškai
neprigulmybė, tai beveik su
rusiais arba su vokiečiais.

New York Tribune, kur tel-
pa Frank H. Simonds'o straip-
sniai, buvo tilpęs Dr. Bielskio
ilgokas atsakymas. Nurodėta,
jog lietuviai yra skirtinga nuo
slavų tauta, jog lietuviai pra-
eityje vis vengė susivienijimo
su lenkais, kad istoriškios
unijos buvo tai tik asmenų dar-
bas.

Dr. Bielskini atsakė lenkas
Gorski, kurs užgiedojo sal-
dišiais balsais apie senovės un-
ijų šventumą, ir idealizuoja lie-
tuvų vienybę su lenkais. Gir-
di rusai ir vokiečiai sėję ne-
apykantos skėklį tarp lietuvų
ir lenkų, o Dr. Bielskis ir ne-
skaittingai po pasekėjai esą tos
intrigos auka. Baisūs akypė-
šos tie lenkai. Dar sau neturi
užtikrintos neprigulmybės, o

kai ryklė griebia už Lietuvos.
Kas-gi šiais laikais gali rem-
tis sutartimis, padarytomis
šimtai metų atgal, kaip jos ga-
li risti mus po tokių pervers-
mų. Reikia tą pabrėžti, jog
visi lietuviai, kur tik jie nebū-
tų, kokios pakraipos nebūtų
nenori jungtis su lenkais. Ne-
rasi nei vienos lietuvų drangi-
jos, nei vieno lietuviško laik-
raščio, nei vieno lietuvių vei-
kėjo, kurs bent šiek tiek pri-
tarti unijai su lenkais. O vei-
kėjas, kurs tokiai unijai pri-
tarti ir vadintų lietuviai, tai
toks būtų nulin "polskos via-
ros" išpažintoju.

Literary Digest perspaun-
do iš New York Sun straipsnį
apie Ukrainą. Straipsnis yra
iš po plunksnos Jurgio Raffa-
lovičio, autoriteto Ukrainos is-
torijos. Tame straipsnyje sa-
koma, jog lietuviai buvo užka-
riavę Ukrainą. Sako: "Kuo-
met maskoliai gyveno po abso-
lutiška monarchija, kuomet
lenkus valdė vieninteliai išdid-
i aristokratai, Ukrainoj visi bu-
vo laisvi po lietuvių karaliais
(in Ukraine all were free under
the Lithuanian kings).

Generalis Francijos konsu-
las Finlandijoj paskelbė, jog
Francija prašė savo ambas-
dorių Washington, Londone
ir Ryme, kad paragintų talki-
ninkus pripažinti Finlandijos
neprigulmybę.

Ką Jezus darbininkams davė

Dangiškai Kalėdų melodi-
kai dar širdyje gaudiant, kve-
stija savaime formuojasi—ką
Jezus darbininkams davė? Ka-
dangi "Darbininkas" šis kle-
są daugiausiai reprezentuoja,
šis akordas čia kaip sykis tin-
ka.

Darbininkas buvo, yra ir pa-
liks žmonijos vergu-pastumdė-
liu. Arba taip, arba žmonija
nustotų egzistuoti. Ant pir-
mos pažūros, theorema ne-
kaip skamba, bet jei pridursi-
me tai, jog visos žmonijos kle-
sės šio likimo neperžengia, ū-
mai širdis atakstos. Žmonija,
kaip šaltinio vanduo, amžinai
verda, kunkuliuoja, verčiasi;
procesas taip gerai nustatytas,
kad nei vienas lašelis jo neiš-
vengia. Kaip negalima įsi-
vaizdinti šaltinį be dugno, taip
negalima įsiavizdinti žmoniją
be darbininko; vienas ir kitas
esti būtina reikalingi. Nežiū-
rint į tai, jogei ne vienas spe-
cijalistas šį Dievišką indą į vir-
šų kojomis apverstų mėgino, iki
šių eksperimentas nepavyko.
Negalima. Juk darbininkas
tai žmonijos surėdymo dugnas.
Jo pozicija, begaliniai svarbi.
Atimk jį, o neturėsi nieko. So-
cijalizmas ir ensemble amžinai
šiam kūnui peili galanda, ope-
racijas piaustų, veltui; besis-
tengdami darbininkui vergijos
pančius nuo rankų nukalti, ran-
kas nukapoja ir dar didesnę
vergiją jį istumia. Darbinin-
kai jie meliaulys taip, kaip ba-
landų valkas: spandžia prie
krutinės tolei, kolei kvapas iš-
eina.

Kaskit su Jezumi. Jis ne
taip, kaip Maršas, Bebelis arba
Maskolijos bolševikai su šilko
mučėmis ant galvų, deimantų
žiedais ant rankų, aukso lai-
rodžiais, kišeniuose, iš poto-
giusių ofisų skleidžia galybę
negrindytą teorijų, kurių be žo-
dyno akademikas suprasti ne-
gali. Jezus išvilko, taip sa-
kant, darbininko rūban ir pa-
žinojo gyvenimą taip, kaip jis
išsikrūpija. Jo balsas, dar-
bininko balsas. Jo kalboje teo-
rijų nėra. Nei uždaug, nei per-
maža, o tik tie, kiek galim
yra. Nemokino sostus griauti;
darbininkui tas niekad gero

nedavė. Vienas ant darbinin-
ko aprandō tironas yra per-
skaudus; o čia sils—neduok
Dieve! Francijoj, Maskolij-
joj, Meksiko sostų nėra, ar gi
ten darbininkui rojus? Nemo-
kino kapitalistus smaugti, nes
gerai žinojo, jogei kapitalas be
savininko būti negali. Jei ka-
pitalas, tai ir savininkas; vie-
nas ir kitas visiškai reikalin-
gi. Šiandien didžiausios per-
versmės laikas. Visi galvą
prie laisvės lenkia. Lietuviai
ir-gi užkampėje tūnoti nenori.
Ir jiems laisvės brangi. Dėjal
Jei jos ir sulauksime, sulauksi-
me labai mažai. Kodėl?—ka-
pitalistų neturime. Kolei susi-
kišume, kolei susivažiuoja-
me, kolei savo reikalavimus
suformuojame, priešai mums
atmosferą sugadina taip, kad
mūsų balsas puskelėje uždūns-
ta. Jei ir pasieksite vietą, jo to-
nas taip nuolaidus, kad jis ten
jokio įspūdžio nepadaro. Lai-
turime keletą kapitalistų, tai
jie mūsų vardan užbaubtų, kas
neišgirstų! Jei kas, tai mes
netik kad kapitalistams dantų
nerodykime, o tik juos koar-
čiausiai prie širdies glauskime.
Kuomi yra, imkim, Palestina?
Juk tai tik mažas klynelis žė-
mės—apie šimtą amerikoniškių
mylių ilgio, o penkiasdešimtų
pločio. Kas apie ją nežino?
Kas jai laisvės neduotų? Nei
klauso būti negali. Kodėl?
Todel, kad kapitalistai už ją
šneka. Kur kapitalistas, ten
pramonė, mokslas, kultūra, gy-
venimas; kur jo nėra—skur-
das, vargai, vergija. Jezus tai
gerai žinojo ir todėl jiems tos
laisvės neužvėdė. Jam geras
buvo ne tik Petras žuvininkas,
bet ir Lozorius, Nikodemus ka-
pitalistas. Mylėjo darbininką,
kaip motiną kūdikį, tačiau
jam kapitalistų žemes režyti
neketino, nors tai galėjo. To-
kia lygybė skriaudžia kapita-
listą, o darbininkui ir-gi nieka-
gera neduoda. Žinojo, jogei Kai-
nas ir Abelius buvo didžiau-
siais kapitalistais pasanlyje,
bet nesutaukė, nes vienam iš
jųdviejų doros truko. Žinojo,
jogei Abraomas ir Lotas buvo
didžiausių žemės plotų savi-
ninkais, vienok ir jiems nevi-

šimtai ramūs būdavo. Jie
nebuvo, laisvė tai tik žmog-
darbininko monetas pūst. Ji
kai kada reikšdė labai daug, o
kai kada labai nieko. Apie u-
nijas ir-gi nėd puse lūpų. Ilgų
amžių prityrimas mokina, jog
unijos nevisuomet darbininkui
ant gero iškina. Jos jį pratina
nepasitikėti saviimi, o vien tik
į kapitalistų išplėstus akis žiū-
rėti. Pasekmės jų yra tos, kad
milijonai apviltų darbininkų
belsukdami žemiško rojau-
s, akis užmerkė, niekad jo nemi-
gė. Negana to, unijos mokina
darbininką kelti riaušes, kovo-
ti. Net skaudu darosi! Vie-
noje ir antroje pusėje darbi-
ninkai galvas gundo, tuomi pa-
vergdami save ir savo šeimų-
nas dar aršesnę vergiją. Pa-
žink save; pasitikėk saviimi;
Dievą už vadovą; melė-
kok savo nepasisekimų prie-
žasties laimėję kitų, bet savy-
je,—tai brangi Jezaus lekcija.

Visų amžių darbininkų va-
dai žinėjo ir žiūrį ir darbinin-
ką, kaip ir koki gyvulėlį, ku-
rį reikia vesti ir pirštu paro-
dyti. Pripelėjo jam galybė
visokių spūčių, kurių jis nesu-
pranta; pripelėjo jo voliumus
knogų, kurių jis skaityti ne-
moka ir laiko neturi. Tikrągi-
tiesą nuo jo glėmžė ir tebe-
glėmžia. Griežtai priešingos
taktikos Jezus laikėsi. Jis pir-
mas suprastė davė, jogei dar-
bininkas niekuomi nuo kapita-
listo nesiskiria. Vadinasi, jis
taip pat, kaip ir kapitalistas,
gali būti kapitalistu, valdovu,
literatu ir savo pareigą atliks
taip gerai, kaip ir anas. Bis-
kūti išlaidos, o daugiaus nie-
ko. Bažnyčią, didžiausią or-
ganizaciją pasaulyje, griežtai
darbininkams su Petru prieš-
kyje valdyti palieka. Šis vie-
nas faktas darbininkams davė
gero daugiaus, negu visos so-
cijalistų teorijos. Ir Marksas,
ir Bebelis, ir Jack London, ir
jie visi savo milijonus, ku-
riuos iš kruvinos darbininko
rankos išlaužė, mirdami pali-
ko ne darbininkams, o tik savo
valkams, padoms. Kitaip sa-
kant, kiekvienas socialistas
vadas pats kapitalistas buvo,
o savo vietoje net kelius ant
darbininko sprando kapitalis-
tus paliko. Ar gi geriau
"Broadway'ės socialistai" da-
ro? Jie taip, kaip ir anie, iš-
taisė pulkiančius rūmus, iš ku-
rių darbininkams socialistišką
maną barsto, pats-gi riebiau-
sius lašinius čulpia, bran-
giausiais automobiliais savo

darbininkus, ypač amerik-
tučiai kapitalistai. Amerik-
bus socialistų vaikai. Kas
jiems milijonus sukrastų—ap-
vilti darbininkai.

Tik vienas Jezus darbininką
pažino ir todėl mokėjo, kaip
jį pakelti. Bažnyčios, kurių
jis įsteigė, "kapitalo" raktai
ir po šiai dienai už darbininko
juostos skamba. Tai vienati-
nis kapitalas, kuriam jis gali
pasakyti: m a n o. Jį val-
belsukdami žemiško rojau-
s, akis užmerkė, niekad jo nemi-
gė. Negana to, unijos mokina
darbininką kelti riaušes, kovo-
ti. Net skaudu darosi! Vie-
noje ir antroje pusėje darbi-
ninkai galvas gundo, tuomi pa-
vergdami save ir savo šeimų-
nas dar aršesnę vergiją. Pa-
žink save; pasitikėk saviimi;
Dievą už vadovą; melė-
kok savo nepasisekimų prie-
žasties laimėję kitų, bet savy-
je,—tai brangi Jezaus lekcija.

darbininkų, ypač amerik-
tučiai kapitalistai. Amerik-
bus socialistų vaikai. Kas
jiems milijonus sukrastų—ap-
vilti darbininkai.

Tik vienas Jezus darbininką
pažino ir todėl mokėjo, kaip
jį pakelti. Bažnyčios, kurių
jis įsteigė, "kapitalo" raktai
ir po šiai dienai už darbininko
juostos skamba. Tai vienati-
nis kapitalas, kuriam jis gali
pasakyti: m a n o. Jį val-
belsukdami žemiško rojau-
s, akis užmerkė, niekad jo nemi-
gė. Negana to, unijos mokina
darbininką kelti riaušes, kovo-
ti. Net skaudu darosi! Vie-
noje ir antroje pusėje darbi-
ninkai galvas gundo, tuomi pa-
vergdami save ir savo šeimų-
nas dar aršesnę vergiją. Pa-
žink save; pasitikėk saviimi;
Dievą už vadovą; melė-
kok savo nepasisekimų prie-
žasties laimėję kitų, bet savy-
je,—tai brangi Jezaus lekcija.

darbininkų, ypač amerik-
tučiai kapitalistai. Amerik-
bus socialistų vaikai. Kas
jiems milijonus sukrastų—ap-
vilti darbininkai.

Tik vienas Jezus darbininką
pažino ir todėl mokėjo, kaip
jį pakelti. Bažnyčios, kurių
jis įsteigė, "kapitalo" raktai
ir po šiai dienai už darbininko
juostos skamba. Tai vienati-
nis kapitalas, kuriam jis gali
pasakyti: m a n o. Jį val-
belsukdami žemiško rojau-
s, akis užmerkė, niekad jo nemi-
gė. Negana to, unijos mokina
darbininką kelti riaušes, kovo-
ti. Net skaudu darosi! Vie-
noje ir antroje pusėje darbi-
ninkai galvas gundo, tuomi pa-
vergdami save ir savo šeimų-
nas dar aršesnę vergiją. Pa-
žink save; pasitikėk saviimi;
Dievą už vadovą; melė-
kok savo nepasisekimų prie-
žasties laimėję kitų, bet savy-
je,—tai brangi Jezaus lekcija.

darbininkų, ypač amerik-
tučiai kapitalistai. Amerik-
bus socialistų vaikai. Kas
jiems milijonus sukrastų—ap-
vilti darbininkai.

Tik vienas Jezus darbininką
pažino ir todėl mokėjo, kaip
jį pakelti. Bažnyčios, kurių
jis įsteigė, "kapitalo" raktai
ir po šiai dienai už darbininko
juostos skamba. Tai vienati-
nis kapitalas, kuriam jis gali
pasakyti: m a n o. Jį val-
belsukdami žemiško rojau-
s, akis užmerkė, niekad jo nemi-
gė. Negana to, unijos mokina
darbininką kelti riaušes, kovo-
ti. Net skaudu darosi! Vie-
noje ir antroje pusėje darbi-
ninkai galvas gundo, tuomi pa-
vergdami save ir savo šeimų-
nas dar aršesnę vergiją. Pa-
žink save; pasitikėk saviimi;
Dievą už vadovą; melė-
kok savo nepasisekimų prie-
žasties laimėję kitų, bet savy-
je,—tai brangi Jezaus lekcija.

darbininkų, ypač amerik-
tučiai kapitalistai. Amerik-
bus socialistų vaikai. Kas
jiems milijonus sukrastų—ap-
vilti darbininkai.

Tik vienas Jezus darbininką
pažino ir todėl mokėjo, kaip
jį pakelti. Bažnyčios, kurių
jis įsteigė, "kapitalo" raktai
ir po šiai dienai už darbininko
juostos skamba. Tai vienati-
nis kapitalas, kuriam jis gali
pasakyti: m a n o. Jį val-
belsukdami žemiško rojau-
s, akis užmerkė, niekad jo nemi-
gė. Negana to, unijos mokina
darbininką kelti riaušes, kovo-
ti. Net skaudu darosi! Vie-
noje ir antroje pusėje darbi-
ninkai galvas gundo, tuomi pa-
vergdami save ir savo šeimų-
nas dar aršesnę vergiją. Pa-
žink save; pasitikėk saviimi;
Dievą už vadovą; melė-
kok savo nepasisekimų prie-
žasties laimėję kitų, bet savy-
je,—tai brangi Jezaus lekcija.

darbininkų, ypač amerik-
tučiai kapitalistai. Amerik-
bus socialistų vaikai. Kas
jiems milijonus sukrastų—ap-
vilti darbininkai.

Tik vienas Jezus darbininką
pažino ir todėl mokėjo, kaip
jį pakelti. Bažnyčios, kurių
jis įsteigė, "kapitalo" raktai
ir po šiai dienai už darbininko
juostos skamba. Tai vienati-
nis kapitalas, kuriam jis gali
pasakyti: m a n o. Jį val-
belsukdami žemiško rojau-
s, akis užmerkė, niekad jo nemi-
gė. Negana to, unijos mokina
darbininką kelti riaušes, kovo-
ti. Net skaudu darosi! Vie-
noje ir antroje pusėje darbi-
ninkai galvas gundo, tuomi pa-
vergdami save ir savo šeimų-
nas dar aršesnę vergiją. Pa-
žink save; pasitikėk saviimi;
Dievą už vadovą; melė-
kok savo nepasisekimų prie-
žasties laimėję kitų, bet savy-
je,—tai brangi Jezaus lekcija.

darbininkų, ypač amerik-
tučiai kapitalistai. Amerik-
bus socialistų vaikai. Kas
jiems milijonus sukrastų—ap-
vilti darbininkai.

Tik vienas Jezus darbininką
pažino ir todėl mokėjo, kaip
jį pakelti. Bažnyčios, kurių
jis įsteigė, "kapitalo" raktai
ir po šiai dienai už darbininko
juostos skamba. Tai vienati-
nis kapitalas, kuriam jis gali
pasakyti: m a n o. Jį val-
belsukdami žemiško rojau-
s, akis užmerkė, niekad jo nemi-
gė. Negana to, unijos mokina
darbininką kelti riaušes, kovo-
ti. Net skaudu darosi! Vie-
noje ir antroje pusėje darbi-
ninkai galvas gundo, tuomi pa-
vergdami save ir savo šeimų-
nas dar aršesnę vergiją. Pa-
žink save; pasitikėk saviimi;
Dievą už vadovą; melė-
kok savo nepasisekimų prie-
žasties laimėję kitų, bet savy-
je,—tai brangi Jezaus lekcija.

darbininkų, ypač amerik-
tučiai kapitalistai. Amerik-
bus socialistų vaikai. Kas
jiems milijonus sukrastų—ap-
vilti darbininkai.

Tik vienas Jezus darbininką
pažino ir todėl mokėjo, kaip
jį pakelti. Bažnyčios, kurių
jis įsteigė, "kapitalo" raktai
ir po šiai dienai už darbininko
juostos skamba. Tai vienati-
nis kapitalas, kuriam jis gali
pasakyti: m a n o. Jį val-
belsukdami žemiško rojau-
s, akis užmerkė, niekad jo nemi-
gė. Negana to, unijos mokina
darbininką kelti riaušes, kovo-
ti. Net skaudu darosi! Vie-
noje ir antroje pusėje darbi-
ninkai galvas gundo, tuomi pa-
vergdami save ir savo šeimų-
nas dar aršesnę vergiją. Pa-
žink save; pasitikėk saviimi;
Dievą už vadovą; melė-
kok savo nepasisekimų prie-
žasties laimėję kitų, bet savy-
je,—tai brangi Jezaus lekcija.

Pramonijos darbininkai

DARBO LAIKAS.

Darbo intaka ir darbininko
sveikatą didėja dar tuo, kuo il-
gesnis yra darbo laikas. Taip-
gi darbininkų sveikatingumo
klausime labai daug nusveria
ėjimas dirbti į fabrikas jauni-
mo, moterų ir vaikų. XVIII-
tojo amžiaus antroje pusėje
pasirodė fabrikai su mašino-
mis. Mašinų atsiradimas įve-
dė darbininko gyvenime pama-
tines atmainas. Tarp kito ko
įvedamas mašinų fabrikose at-
neš darbininkui prailginimą
darbo laiką.

Fabrikos aprūpinimas viso-
kiais mašinomis ir patobuli-
nimais virto pramonėje dide-
liu turtu, kurio nuosimėjais
versdavosi darbdavys pramon-
ninkas. Gi tų nuosimėjų tuo
daugiau augdavo, tuo dau-
giau pelno užvadydavo dar-
daviai joje intaisytos fabrike
mašinos, kuo ilgesni laiką tos
mašinos sukdavos, kuo ilgiau
josios dirbdavo. Čia darba-
vui laikas tai gyvas pinigas,
ir jis stengdavosi taip susi-
tvarkyti, kad darbo laiko ma-
šinoms būtų kuodaugiausia, gi
poilsio laiko—kad visai nebū-
tų, arba jei ir būtų, tai kom-
žiausia.

Darbdavio baimė, kad gal-
čia pat atsirasti kokios nauja-
sės ir dar "tobulėnės" už jojo
mašinos, versdavo jį kuogrei-

čiausia savasias mašinas ir vi-
są fabriką išnaudoti, išculpti,
kas galima ir kaip galima, ir
tai kuotrupiansiu laiku, kad
dar su pelnu atsiimti savo idė-
tą ir biznį visą kapitalą. Bai-
mė t. s. konkurencijos ir nuo-
stolių verčia darbdavius skubinti
su savo turtu amortizaci-
ja.*

Fabrikos, kur mašinas varo
vanduo stengiasi išnaudoti
patogiausi vaidens jėgų perio-
dą, ir tuo tikslu kiek galint
prailgina darbo laiką.
Tose vietose, kur fabrikose
veikia neva automatiškos ma-
šinos kaip va: verpinės, audi-
mo dirbtuvės, malūnuose, po-
piero fabrikose apskrūs
darbdaviai taip-gi dažnai turi
įvedę ilgą darbo laiką, ir tą
prailginimą teisinga, kad šio-
kis darbas prie mašinų auto-
matiškų nereikalauja iš darbi-
ninko jėgų įtempimo ir jų ne-
suvargina.

Dar ir dabar pasitaiko, kad
darbininkas tylini, darbdavys
visai pamiršta, kad darbinin-
kas tai ne mašina, kuri be pa-
liovos gal dirbti dieną ir naktį.
Tokie visuomenės "gerada-
riai" moka guieskoti ir savo
biznį ir tam tikrus darbininkų
sveikatos žinovus, specialistus
daktarus, kurie darbdaviams

*) Amortizacija—turtų kėnėjimas.
(1920)

nuramina sąžinę. Vienas gy-
dytojas tam tikros vyriau-
bės paklaustas, ką jis mano a-
pie 16, 17, 18 ir net 23-jų va-
landų darbo kenksmingumą
jauniems darbininkams, atsā-
kė, jog tokiam darbe jokio
sveikatai pavojaus nėra ir kad
nereikia tikėti visokiomis šne-
koms, kad ilgas darbo laikas
kam kenktų.

Panašiai nuomonių darbilai-
kio istorija yra girdejusi ir
daugiau.

Šios gadynės nauji išradimai
chemijos srityje padarė, kad
daugeliuose atvejuose fabrikų
mašinos tur eiti dieną naktį be
perstojo, nes to reikalauja vi-
sokie chemiškieji procesai, ku-
riais pats darbas remiasi, kaip
va: dažytuvės, rūkštytųjų dir-
btuvės, įvairios chemijos
fabrikose, leiklos ir tt. Čia
visur įvesta darbą naktimis ir
dieną, kur dirba dvi eili dar-
bininkų t. v. naktinių ir dien-
nių, kas savaitė ar kas antra
persikeičiančių. Tokiais atve-
jis darbininkas nedirba neva
12 val. į parą, bet savaitė ar
dvim pasibaigus, kuomet keis-
davos eilės darbininkų, ku-
met, imkime, dienos darbinin-
kai eidavo ir nakties darbinin-
kus, tuomet jiems čia pat po
dienos darbu prasidedavo nak-
ties darbas; toki būdu dar-
bininkas syki ir savaitę ar dvi
gaudavo dirbti net arti 24 va-
landų į parą.

Kadangi darbas naktimis la-
biau žmogų suvargina, negu
dieną ir dirbtuvės, kur dar-
bas privalo eiti be paliuvos,

kaip tai augščiau minėjau, net
šventadienio poilsis būdavo la-
bai trumpas, apie 12 valandų
darbas pasidarė tiesiog nepa-
keliamu, ir imta jį trumpinti,
kad tuo lengviau apginti dar-
bininką nuo išnaudojimo viso-
kio "darbdavio" šunybiomis.
Kaikurie apskrūs pramonin-
kai, remdamiesi pavyz-
džiais nakties darbo tokiose
vietose, kur mašinų stabdyti
tikrai nevalia, įvedė nakties
darbus tenai, kur be jo gali-
ma visai dailiai versties, kaip
va: kasyklose, verpynėse ir ki-
tur. Godumas pramonininko
vertis čia liginti darbo laiką,
kad tik savo idėtais ir fabrikas
kapitalais išvartyti kuodau-
giausia pelno.

Darbininko nenaudai eina
ilgas darbo laikas ir darbas
naktimis. Jis kenkia visokiū
žvilgsniu kiekvienam, o ypač
jaunajai kartai, moterims ir
vaikams.

J. D.

Dešimt mėnesių atgal Sv.
Valstijų medikalis štabas susi-
dėjo iš Surgeon-General ir tri-
jų pagalbininkų. Karei prasi-
dėjus, buvo atsiųskta ir dak-
tus, kad stotų iš liuso no-
Tat iš 143.000 Amerike buvu-
sių daktarų atsiųskė 25.000.
Iš jų priimta 14.000.

5000 NAUJŲ SKAITYTOJŲ
PLAUKIA KAI NEVĖRYJE
VANDUO.

Darbininkai vaikai.

Jau buvome minėję, kad
žmonės pradžioje fabrikose n-
sikentė, jog vengė, ypač gi t-
vai savo vaikus nuo fabrikų
saugojo. Gi pramoninkams-
vertėjams vaikai-darbininkai
buvo labai pageidaujami. Pra-
monininkai išrodinėjo, kad
prie naujų mašinų visokiems
daileisimams darbas geriausia
tinka vaikų liaunūs piršteliai,
kad vaikai kur-kas su didesne
atida ir dailiau už suaugusius
savo darbą nudirba. Tokių
darbininkų ieškojimu ir sam-
dymu ėmė naudotis visoki
našlaičių prieglaudų, atidu-
damos savo globojamus vaikus
į fabrikas. Tai pati ėmė dary-
ti beturčiai, vargų prispausti
tėvai, elgetos ir visi tie, kurie
stengdavos nusikratyti vaikų
auginimo priedermių del šio-
kių ar tokių priežasčių. Jie va-
rydavo savo vaikus iš namų į
darbą prie fabrikų. Prasidė-
jo tikras vaikų turgus. Pas-
pailėjo diena vaikų prieglau-
dos užvaizda suvedavo savo
vaikus į tam tikrą vietą, dar-
davis gi atėjęs pasirinkdavo
sau tinkamesnius. Vaikai pir-
ma turėjo prie darbo įprasti ir
mokinties, negaudavo jokios
algos, tarnaudami fabrikantui
už valgį ir guolį. Tokių vaikų
užlaikymas būdavo taip pras-
tas, kad jų tarpe mirtingū-
mas siekdavo pasibaistinių
skaitlinių. Tokie "mokiniai"

kartais gaudavo dirbti į parą
16 valandų! Ne sykį versda-
vo juos dirbti dieną ir naktį.
Kaipo tikrą atsitikimą apsa-
ko vienas tų santiškių žinovas, jog
pasitaikydavo, kad vaikų pa-
čiai būdavo nuolat šilti, nespe-
davo atvėsti, nes sukilus ir dar-
bą vieniems vaikams tuojau-
tas pašas lovas suguldavo kiti
vaikai. Kas baisiausia tai tas,
kad užveždus vaikų prie dar-
bo buvo neretai apmokami nuo
vaikų nudirbtojo per dieną
darbo, tai-gi jie vaikus be
mieslaidystės spausdavo prie
darbo ir, nebeturint vaikams
savo užtarėjų, išnaudodavo tą
vaikų padėjimą. Kaikurie iš
tų vaikų bandydavo bėgti nuo
tokio "mokslų" ir nuo tokių
"mokytojų." Pagauti gi smar-
kiti būdavo korojami, o kar-
tais gaudavo net pūčius ne-
sioti, kaip kokie niekadejai.
Jautresniams vaikams mirtis
būdavo "diplomu," kuriuo jie
baigdavo savo "mokslą" prie
fabrikos. Tarpe fabrikos vai-
kus savąžudystė nebdavo ko-
kia tai retenybė.

Vaikų padėjimo fabrikose
tam tikras tyrinėtojas rašo,
kad 1842 m. pasitaikydavo vai-
kai amžiaus 4-5 metų, kurie ei-
davo viršminėtus "mokslus."
8-10 metų amžius tai būdavo
normalis amžius tokių skruzdė-
lių-darbininkų! Sako, kad tie
vaikai gyveno puslankiai ir a-

piplyšę. Tų vaikų drabužė-
liai buvo taip menki, kad vai-
kai sarmatijos pasirodyti žmo-
nėms ar tai bažnyčioje ar tai
kokoje kitėje vietoje kad ir
pasivaikščiojimo ant gryno oro
vietoje.

Ana gadyne pramonininkai
taip vaikus išnaudodavo, kad
vaikams netekdavo nė žmoni-
škos pastogės nė drabuželio.
Dažniausia būdavo tai vaikai
girtuoklių tėvų, kurie pragėję
šeimynos turtą ir savo sąžinę
išvartydavo vaikus ant gatvės
patiemis maitinties ir darbo
ieškoti.

Išlyškų veidellai, įdubusios
akytės, mėlynai išpurę žandai,
nuošąsė panosės ir lūpos, as-
mos dūšavimas—tai fabri-
kos vaikų žymės, kuriomis jie
skirtdavos nuo kitų vaikų fab-
rikos "mokslų" nemačiusių.
Nereikia sakyti, kad tokie
vaikai proto lavinimas ir doros
dalykai visai būdavo nuošaliai.
15-16 metų vaikai

